Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze“

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Spravodajkyňa: **Reine-Claude MADER**

Európsky parlament (9. decembra 2013) a Rada (16. decembra 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze“

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. marca 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 497. plenárnom zasadnutí 25. a 26. marca 2014 (schôdza z 25. marca 2014) prijal 128 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) náležite berie na vedomie návrh nariadenia, ktoré má uľahčiť prístup k spravodlivosti v prípade cezhraničných sporov a podieľať sa tak na zvýšení objemu cezhraničného obchodu.

1.2 Podporuje rozšírenie rozsahu pôsobenia konania zvýšením limitu na 10 000 EUR a rozšírením pojmu „cezhraničné spory“, čo spotrebiteľom a MSP poskytuje viac priestoru na využitie tohto konania.

1.3 EHSV schvaľuje obmedzenie súdnych poplatkov, ktoré sa stanovuje v nariadení, pretože sú skutočnou prekážkou pre spotrebiteľov a malé podniky pri rozhodovaní o začatí konania. Odporúča však, aby sa jasne vysvetlilo, čo znamená pojem „súdne poplatky“, aby toto opatrenie bolo účinné.

1.4 S uspokojením konštatuje, že sa v nariadení zachováva vykonateľnosť vyneseného rozsudku bez toho, aby sa využilo konanie o vyhlásení vykonateľnosti.

1.5 EHSV sa domnieva, že úspech európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu bude okrem zvýšenia hornej hranice závisieť aj od zjednodušenia a uľahčenia krokov, ktoré sa budú v tomto konaní vyžadovať.

1.6 Výbor zdôrazňuje vôľu Komisie podporovať využívanie nových technológií aj napriek tomu, že tento prístup sa odlišuje od zaužívanej praxe a bude mať vplyv na činnosť súdnych orgánov a že sa zdá byť problematické zaviesť ho na všetkých súdoch rozhodujúcich o veciach s nízkou hodnotou sporu.

1.7 Domnieva sa však, že treba podporovať všetky spôsoby a prostriedky, ktoré umožňujú uľahčiť postupy strán, pokiaľ nepoškodzujú riadny výkon práv strán na obhajobu ani uplatňovanie základných zásad civilného práva procesného, ktoré uznávajú všetky členské štáty. Konštatuje, že tieto technológie sa v súvislosti so stranami budú používať len s ich súhlasom, a víta túto skutočnosť.

1.8 V súvislosti s touto problematikou si EHSV kladie otázku, aké opravné prostriedky budú dostupné podľa nariadenia o konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

1.9 EHSV tiež zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť bezpečnosť a dôverný charakter elektronickej komunikácie týkajúcej sa súdneho sporu.

1.10 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné poskytnúť pomoc spotrebiteľom a malým a stredným podnikom počas celého konania, najmä preto, že zastúpenie právnikom nie je povinné, čo znamená, že na túto úlohy ba sa mali vyčleniť prostriedky, najmä finančné.

1.11 Domnieva sa preto, že pozitívnu úlohu pri poskytovaní tejto pomoci a šírení informácií o existencii tohto konania by mohli zohrávať združenia spotrebiteľov, európske spotrebiteľské centrá a profesijné združenia, ktoré majú skúsenosti v tejto oblasti.

1.12 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že stanovený cieľ, ktorým je uľahčiť konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, sa dosiahne len vtedy, ak primerané informácie o existencii tohto konania budú šíriť rôzni aktéri, súdy a inštitúcie právneho vzdelávania ([1]).

1.13 EHSV sa ďalej domnieva, že musia byť k dispozícii jasné a všetkým zrozumiteľné formuláre, aby sa zabezpečila účinnosť tohto konania. Jednou zo základných podmienok je používanie úradného jazyka krajiny, z ktorej pochádzajú strany, a to aj počas konania a najmä počas ústneho pojednávania. Táto požiadavka sa nesmie obmedziť len na preklad formulárov, inak hrozí porušenie článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, ktoré sa týkajú práva na účinný prostriedok nápravy a práva na obhajobu.

1.14 EHSV poukazuje na to, že argumentácia rozvinutá v súvislosti so subsidiaritou a proporcionalitou pozitívne podporuje diskusiu o zavedení európskej hromadnej žaloby.

2. **Úvod**

2.1 Cieľom návrhu Komisie je priblížiť sa k občanom, spotrebiteľom a MSP uľahčením prístupu k spravodlivosti a dodaním väčšej dôvery na využitie možností, ktoré ponúka jednotný trh.

2.2 Je súčasťou 12 konkrétnych opatrení uvedených v druhej správe o občianstve EÚ, ktorých cieľom je pomôcť európskym občanom pri uplatňovaní ich práv, napríklad pri riešení sporov vzniknutých pri cezhraničných nákupoch.

2.3 Táto iniciatíva bola tiež odporúčaná v európskom programe pre spotrebiteľov i v iniciatíve *Small Business Act* s cieľom zlepšiť dodržiavanie práv spotrebiteľov a MSP.

2.4 Na základe skúsenosti získaných od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 861/2007 ([2]) a vzhľadom na zvyčajné vnútroštátne postupy vymáhania pohľadávok a viaceré konzultácie Komisia navrhuje ešte viac zjednodušiť konanie, znížiť náklady s ním spojené a lepšie ho prispôsobiť potrebám spotrebiteľov, ale aj potrebám malých a stredných podnikov.

2.5 Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu zavedené nariadením (ES) č. 861/2007 pozostáva z niekoľkých dôležitých bodov:

— uplatňuje sa na cezhraničné pohľadávky, ktorých hodnota v čase doručenia návrhu na uplatnenie pohľadávky nepresahuje 2 000 EUR,

— navrhovateľ musí použiť vzorové tlačivo A a podať ho na príslušný súd alebo tribunál poštou alebo akýmkoľvek iným komunikačným prostriedkom, ktorý je prijateľný pre členský štát, v ktorom sa konanie začína,

— tlačivo, ktoré obsahuje opis dôkazov a prípadne podporné dokumenty,

— konanie je v zásade písomne, ak sudca o tom nerozhodne inak,

— zastúpenie strán právnikom nie je povinné,

— súd alebo tribunál v zásade vydá rozsudok do 30 dní od uskutočnenia ústneho pojednávania so stranami alebo po doručení všetkých potrebných informácií na vydanie rozsudku.

2.6 Rozsudok vynesený súdom alebo tribunálom je vykonateľný a plne uznaný v členských štátoch. Na žiadosť strany príslušný súd alebo tribunál vydá bez dodatočných nákladov osvedčenie o existencii rozsudku.

([1]) Univerzity, strediská odborného vzdelávania právnikov, školy pre justičné vzdelávanie atď.

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 1).

2.6.1 Ako bolo stanovené v nariadení z roku 2007, Komisia pristúpila pred 1. januárom 2014 k hodnoteniu, ktorého prvé výsledky považuje za povzbudivé, pretože podľa jej názoru použitie tohto konania by znížilo náklady o 40 % a skrátilo trvanie sporov z dvoch rokov v priemere na päť mesiacov ([3]).

2.7 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Komisia domnieva, že konanie by bolo ešte účinnejšie, keby sa zvýšil limit, aby ho mohli využívať aj MSP.

3. **Návrh Komisie**

3.1 V návrhu sa stanovujú dva veľké súbory opatrení: výlučne právne opatrenia a iné praktickejšie opatrenia, ktorých cieľom je znížiť náklady konaní.

3.2 Právne opatrenia

3.2.1 Cieľom prvého z plánovaných opatrení je zvýšiť limit z 2 000 EUR na 10 000 EUR, aby toto konanie, ktoré je len voliteľné, mohli využiť MSP.

3.2.2 Druhé opatrenie sa týka rozšírenia definície cezhraničných sporov, aby sa rozsah pôsobenia nariadenia rozšíril na všetky spory s cezhraničným prvkom vrátane sporov, ktoré sa vzťahujú na príslušníkov tretích krajín.

3.3 Praktické opatrenia

3.3.1 S cieľom znížiť náklady Komisia navrhuje, aby sa všeobecne využívala elektronická výmena dokumentov a telekonferencie a videokonferencie, keď sú potrebné ústne pojednávania.

3.3.2 Stanovuje tiež obmedziť súdne poplatky na 10 % hodnoty pohľadávky s povoleným limitom 35 EUR, ktoré možno zaplatiť bankovým prevodom alebo platbou online kreditnou alebo debetnou kartou.

4. **Všeobecné pripomienky k návrhu**

4.1 EHSV považuje návrh za dôležitý, zdôrazňuje však, že stanovené konanie musí byť jasné a transparentné, aby bolo účinné. Z toho vyplýva, že tlačivá by mali byť prispôsobené všetkým príslušným skupinám verejnosti.

4.1.1 Okrem toho bude treba o navrhovanom nástroji informovať strany sporu a súdy. EHSV v tejto súvislosti upozorňuje, že súdy a tribunály boli až neskôr informované o európskom platobnom rozkaze a európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu prostredníctvom informačnej brožúry, ktorú vypracovala Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ([4]).

4.1.2 Podporovanie využívania elektronickej komunikácie, a to aj na doručovanie určitých dokumentov, zavedenie povinnosti pre súdy využívať pre ústne pojednávania videokonferencie, okrem prípadu, keď strana sporu požiada o opak ([5]), predstavujú odchýlku od pevne zakorenených postupov, ktorá ovplyvní fungovanie súdov a tribunálov. Okrem toho si vyžaduje stanovenie technickej pomoci pre strany sporu, a to o to viac, že konanie sa môže uskutočniť bez zastupovania právnikom.

4.2 V podstate najdôležitejším opatrením je zvýšenie limitu z 2 000 EUR na 10 000 EUR.

4.2.1 Táto zmena bude prospešná hlavne pre MSP, ktoré podľa údajov Komisie predstavujú iba 20 % súčasných pohľadávok. Tieto údaje sú uvedené v hodnotení vplyvu, ktoré vychádza z odpovedí panelu, ktorý EHSV považuje za príliš úzky.

4.2.2 Podporuje zvýšenie limitu na 10 000 EUR, ale domnieva sa, že by sa mohol zvýšiť, pokiaľ ide o priemernú hodnotu pohľadávok týkajúcich sa spotrebiteľov.

4.3 Cieľom je obnoviť dôveru a dynamizovať obchodovanie na vnútornom trhu a zároveň zvýšiť účinnosť justície. V tejto súvislosti sa EHSV zamýšľa nad opravnými prostriedkami dostupnými v rámci konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

([3]) Bod 3.2 posúdenia vplyvu.

([4]) Sprievodca občanov v cezhraničných súdnych sporoch v Európskej únii.

([5]) Článok 8 návrhu nariadenia.

4.4 Tento cieľ je podľa EHSV chvályhodný, avšak odhaľuje existenciu mnohých rozdielov medzi jednotlivými štátmi. Konštatuje tiež, že cieľom návrhu je obmedziť výšku súdnych poplatkov, avšak tento pojem môže byť rôzne poňatý v jednotlivých členských štátoch, ako to dokazujú údaje z 26 členských štátov uvedené na stránke elektronickej justície, ako aj štúdia vypracovaná na žiadosť Európskej komisii o transparentnosti trov občianskych súdnych konaní v Európskej únii ([6]).

4.5 EHSV považuje limit súdnych trov vo výške 10 % za vysoký. Môže mať negatívny vplyv v členských štátoch, kde súdne trovy nedosahujú túto úroveň.

4.6 Zvýšením limitu pre hodnotu pohľadávky a rozšírením pojmu „cezhraničný spor“ Komisia dáva v návrhu najavo občanom a MSP, že sa zaoberá ich skutočnými problémami a snaží sa ich riešiť.

4.7 Reaguje aj na výsledky prieskumu Eurobarometer zverejneného v apríli 2013, podľa ktorého 45 % opýtaných podnikov vyhlásilo, že sa neobrátia na súd, pretože súdne trovy sú neprimerané hodnote pohľadávky.

4.8 V súvislosti s navrhovanou revíziou sa musí zmeniť aj nariadenie (ES) č. 1896/2006 týkajúce sa európskeho konania o platobnom rozkaze ([7]). V tomto nariadení sa totiž stanovuje, že odpor podaný odporcom vedie k automatickému pokračovaniu konania v rámci riadneho občianskeho súdneho konania. Avšak od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 861/2007 toto obmedzenie už nemá opodstatnenie v prípade sporov s nízkou hodnotou.

4.9 Preto je potrebné v nariadení (ES) č. 1896/2006, ktoré už malo prejsť revíziou, spresniť, že ak spor možno riešiť v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, má byť toto konanie otvorené osobám alebo podnikom, ktoré sú stranami európskeho konania o platobnom rozkaze a podali odpor voči európskemu platobnému rozkazu.

4.10 EHSV poukazuje na to, že argumentácia rozvinutá v súvislosti so subsidiaritou a proporcionalitou pozitívne podporuje zavedenie európskej hromadnej žaloby.

5. **Konkrétne pripomienky k návrhu**

5.1 Všeobecné rozšírenie systému videokonferencie je zaujímavý návrh, hoci zatiaľ sa zdá, že bude ťažké zaviesť ho na všetkých súdoch rozhodujúcich o veciach s nízkou hodnotou sporu.

5.2 Mnohé z nich nemajú internetovú stránku a nevyužívajú elektronickú komunikáciu. Ešte stále sa stáva, že tlačivá potrebné na začatie súdneho konania treba vyzdvihnúť osobne, súdne konania nie sú digitalizované. EHSV tiež zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť bezpečnosť a dôverný charakter elektronickej komunikácie týkajúcej sa súdneho sporu.

5.3 V tejto súvislosti EHSV zdôrazňuje, že tlačivá musia byť jasné a zrozumiteľné. Pomoc stanovená v nariadení preto musí byť kvalifikovaná, čo pre štáty znamená nezanedbateľnú finančnú investíciu v nie príliš vhodnej dobe.

5.4 Napokon treba vyriešiť hlavný problém, ktorým je informovanosť strán sporu, aby sa zabezpečila účinnosť justície. Strana sporu, konkrétne spotrebiteľ a MSP, musí mať prístup k spoľahlivým a nezávislým informáciám, aby sa mohla fundovane rozhodnúť, aký postup zvolí.

5.5 Pri poskytovaní týchto kvalitných informácií majú zásadnú úlohu skúsené združenia spotrebiteľov, európske spotrebiteľské centrá a profesijné združenia.

5.6 Napríklad projekt „Európsky justičný výkon“ obsahuje veľmi praktické tematické zložky a spisy, ktoré sú určené najmä súdnym vykonávateľom, ale ich význam je oveľa väčší, pretože sa týkajú prístupu k právu a uplatňovania práva, tento zdroj informácií však nie je známy.

([6]) https://e-justice.europa.eu; Study on the Transparency of Costs of Civil Judicial Proceedings in the European Union (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) Ú. v. EÚ L 399, 30.12.2006, s. 1.

5.7 EHSV napokon zdôrazňuje, že je potrebné umožniť stranám, aby sa celé konanie viedlo v ich úradnom jazyku. Táto požiadavka vlastne vyplýva z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, ktoré sa týkajú práva na účinný prostriedok nápravy a práva na obhajobu, a nemožno ju obmedziť len na preklad formulárov.

V Bruseli 25. marca 2014

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE